УДК 378.1

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАЄКТОРІЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Ачкасова Л.М., канд.екон.наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В умовах динамічних соціально-економічних трансформацій, цифровізації та глобальної конкуренції знань система вищої освіти має забезпечувати не лише передачу знань, а й розвиток індивідуальних освітніх траєкторій (ІОТ), що орієнтовані на потреби, здібності й життєві плани кожного здобувача. Такий підхід сприяє реалізації концепції «освіти впродовж життя», формуванню адаптивного, мобільного та конкурентоспроможного фахівця.

Це пов’язано, по-перше, зі зміною парадигми вищої освіти від стандартизованої моделі до особистісно орієнтованої та компетентнісної, яка потребує переходу до гнучких форм організації навчального процесу, де студент виступає активним суб’єктом власного навчання. По-друге, вплив цифрової трансформації створює нові можливості для персоналізації: використання адаптивних освітніх платформ, аналітики навчання, штучного інтелекту тощо. По-третє, ринок праці швидко змінюється, і сучасний випускник має володіти не лише фаховими, а й універсальними компетентностями. По-четверте, актуальність теми посилюється євроінтеграційними процесами в освітній політиці України.

Одним із сучасних трендів у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії є персоналізація через адаптивні системи й штучний інтелект (AI). Використання адаптивних платформ та AI-інструментів дає можливість автоматично підлаштовувати контент, темп і форми завдань

під індивідуальні потреби студента — від діагностики прогалин до персональних рекомендацій навчальних ресурсів. Це підвищує ефективність і мотивацію, але потребує чіткої політики етики й захисту даних [1].

Ще однією тенденцією є формування компетентнісно-орієнтованих траєкторій, коли орієнтація програм направлена на конкретні компетенції (soft і hard skills) дозволяє студенту формувати ІОТ через вибір мікромодулів і практик, що відповідають кар'єрним цілям. Стандартизація компетенцій і чіткі мапи компетенцій полегшують валідацію результатів навчання [2].

Не менш популярною є тенденція формування траєкторії через модульність і мікрокредити. В цьому випадку короткі сертифікати, цифрові бейджи і модульні курси дають змогу будувати гнучкі траєкторії навчання - від «стандартного» бакалаврату до набору спеціалізованих мікрокваліфікацій, які відповідають ринку праці. Університети зазвичай інтегрують такі елементи у навчальний план або пропонують їх як доповнення [3].

Після пандемії виші активно впроваджують гібридні формати (синхронні + асинхронні), що дозволяють студентам вибирати формат навчання; це робить ІОТ більш доступними для працюючих студентів, внутрішніх переселенців тощо [4].

Ще однією тенденцією є аналітика навчання і превентивні втручання. Дані про активність, успішність використовується для прогнозування ризиків відрахування та для персонального підсилення (репетиторство, додаткові модулі). Це підвищує утримання студентів, але вимагає відповідних політик конфіденційності та прозорості [4].

Серед сучасних тенденцій ІОТ – підвищення ролі наставництва і менторських програм, коли поєднуються цифрові інструменти з персональним супроводом — академічними або кар'єрними наставниками,

які допомагають будувати реалізовані траєкторії та оцінювати вибір модулів. Впровадження ІОТ в Україні й Європі відбувається в контексті національних стратегій і євроінтеграційних стандартів; потрібне узгодження кредитної системи, визнання мікрокредитів та забезпечення якості [5].

Всі перелічені сучасні тенденції формування індивідуальної освітньої програми мають певні проблеми та ризики. Серед них можна виділити нерівний доступ всіх учасників до ІТ-інфраструктури; недостатня підготовка викладачів до сучасних педагогічних підходів і цифрових інструментів; ризики приватності й етики при застосуванні штучного інтелекту і аналітики навчання; підтвердження правдивості або відповідності результатів навчання в модульній системі та стійкість акредитаційних практик.

На основі означених проблем і ризиків можна виділити практичні рекомендації для ЗВО щодо впровадження індивідуальної освітньої траєкторії:

1. Розробка «мапи компетенцій» для кожної освітньої програми; порівняти її з вимогами ринку праці та Європейською або національною рамкою кваліфікації.

2. Запровадити модульну структуру з мікрокредитами, впроваджуючи чіткі критерії оцінювання та накопичення кредитів [3].

3. Впровадити адаптивну систему управління навчанням або додаткові модулі з AI-підтримкою (застосувати пілотні курси для тестування ефективності) та політику етики для штучного інтелекту (AI) [1].

4. Навчання викладачів педагогічним методикам для персоналізації, роботі з аналітикою.

5. Впровадження менторської служби, де кар’єрні або академічні куратори, допомагатимуть студентам будувати ІОТ і корегувати напрям

[3].

6. Впровадження системи моніторингу та KPIs, серед яких утримання студентів, час до працевлаштування, задоволеність, набір мікрокредитів, пропорція персоналізованих траєкторій тощо.

Література :

5. Merino-Campos C. The Impact of Artificial Intelligence on Personalized Learning in Higher Education: A Systematic Review. *Trends High. Educ*. 2025, 4(2), 17. URL: https://doi.org/10.3390/higheredu4020017

6. Краснопольський В.Е., Пермінова Л.А., Фронченко Ю.О. Розробка індивідуалізованих освітніх траєкторій навчання здобувачів вищої освіти за допомогою штучного інтелекту. *Академічні візії,* 2025, 41. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.15163676

7. 2024 Higher Education Trends. URL: https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/articles-on-higher-education/latest-trends-in-higher-education.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 19.10.2025)

8. Davis C. Higher Ed Classroom 2025/6: Atlona. URL: https://www.avnetwork.com/news/higher-ed-classroom-2025-6-atlona?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 19.10.2025)

9. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. URL: https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/strategiya-rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-na-2022-2032-roki (дата звернення 19.10.2025)

10. Yurchenko, A., Mulesa, P., Semenikhina, O. Individual trajectory building (2023). educational as a successful teacher skill in the digital age. Pedagogy and Education Management Review, (2), 64–72. URL: https://doi.org/10.36690/2733-2039-2023-2-64-72